

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 23 Augusti, 1766.

Slut af föregående bref. (Se N:o 33.)

Jag finner ej rådeligit, at tala med detta folket om landets förbättringar, och jag tror at deras brist är wår styrka. Men jag har doch tykt mödan wårdt, at undersöka huru wida landet i sig sjelf förtjenar det förakt des inbyggare nästan almånt hysa, och wil nu dåröfwer ytra mina tankar.

De Swenske hafwa en behynnerlig slags åregirighet, at de wilja wara urgamle: de påstå at deras land är bebygdt strax efter syndaflo den, och tåla dårwid inga motsägelser. Det ser oc us som de hade rätt; ty man finner, at de, som uptaget landet, måste waret rådde för watn. De högsta kullar och backar äro ståndigt bebygde, och de fruktbaraste dalar ligga öde. Det tyckes wål som naturen gifwit dem nästan för många gråstens berg; men de berättta sjelfwe, at desse waret betåkte med skog, och föl jagteligen ånnu dugde dårtil: och jag gifwer eder at betänka huru mycken skog et land tarfwar, som ligger så långt

under norden, och där man bor nästan endast i trähus. Hela stora fälten ligga här och där betäfte med sten, hwilken kunde med den lättaste möda bortrödjas til fältens innesångning, då de wore med liten tilhjelp förwandlade i åkrar och ångar.

Jag har sett allahanda slags jordarter så nära wid hwarannan, at blandningar där af ej kunna kosta mycket. En sträcka af sand har haft bredewid sig en dal af den bästa lera eller af en dy, som behöft at så byta lag om lag med den förra. Jag lät för ro skul göra mig en art af jordbor, det jag kunde skuswa fast på en stark kåpp; jag försökte jordmonen på flera ställen, och fant, at ofta på half alns djup dölgdes den jordart, hwarmed öfwersta skorpan lätt och sulkomligen kunde hjelpas til bästa fruktbarhet. Men det wore en misgärning i mit tycke, at wisa de Swenske deras rifedomar.

Skulle jag beskrifwa de watten-drag här finnas af träsk, större och mindre bäckar och strömar same insjöar; så skulle man förundra sig öfwer, at et så godt land så litet nyttjas. Jag har understundom roat mig med fiskande. I de smärre bäckar har jag updraget de lättaste foreller, och, då jag i större watten hyslosatt mig en timma, har jag waret wis om en god rätt gåddor eller aborrar. Dessa och flera läckerheter nyttjas sällan, utan på de ställen, som äro närmast städerna. Det är wisst, at om detta landet beboddes af återmän och kloka hushållare, skulle des inbyggare

Tomma

komma på en kort tid til den magt och styrka, som
 wore försträckelig för deras grannar, ja jämväl
 för Spaniorerne.

Jag har ej ännu hunnet så långt, at jag fått
 se deras rika bergwert, ehuru jag nästan dageli-
 gen sett deras järnslak bultra, jämväl i de minsta
 städer.

Ingen ting skulle vara mig så kärt som at bo
 i Sverige, om wi kunde en gång winna vår af-
 sigt. Jag skulle med nöje lemna mina bröder
 sina fördelar wid Riv de la Plata, och pålagga
 dem, såsom en nödvändighet, at skaffa mig alla
 jordlotets förmoner, för den del jag behagade
 lemna dem af nordens statter.

Nu är jag anmodad at komma til et sällskap
 hos en förnäm köpman, och förnöja det med min
 lira. Jag leswer imedlertid

P. Alfonso de Monte Roseto.

Korta Lärda Nyheter.

Det är redan en gammal twist, och som ej
 allenast kostat mycken blacks-utgjutelse, utan ock
 många spränglärda dueller: antingen war tid
 eller fornåldren tänkt sundast. Krig och
 wapenbrak äro tydeliga wedermålen af en ifrån
 människo-slägtet ofviljagtig dårskap; men huru
 stor ock denna är i borgeliga, wägar jag likwäl
 påstå, at, i den lärda werlden, hon i alla tider
 waret större. Jag ginge förlängt ifrån min före-
 sats, och tillika nämde bekanta saker; om jag
 toge mig förs at affbildra den hetta, den iswer

och det oöfvervinneliga mod, som ofta äggat den ene lärde emot den andre, at försvara en hemfanning, mot bättre wett eller af fördomar, med förlust både af egendom och helsa. Jcke des mindre är det underligt nog, at fornåldren, den gamla och ofkonstlada ensaldigheten i wår, så kallada, uphysa tid, ägt någon försvarare! Om ej de gamles sak waret så god; om ej forn-människor målt djupet, för at låta of göra en lätt uträkning; så hade sällan eller aldrig någon, ibland of, wisat sig på deras sida. Man anser nu för nedrigt at tänka med de gamle, jämwäl i Religions mål, och en stympare blandar himmel och jord ihop, för at, hos dårar, få den usla hebern, at fallas stark tänkar. Det utgör nu en del af den oumgångeliga gränslåten, at stämta med helgedomar, och neka hwad almånheten tror. Ofta mister et sällskap sitt glada lynne; om ej någon i laget åger nog dårskap för at påstå det han tror ingen ting.

Min läsare, du som emot din wilja råkat at få höra en sådan, eller torde wara så olyckelig, at någon gång komma i des sällskap; men, til åfwen-tyrs, saknar hos dig sself nog styrka at stadga dina egne, och förlägga hans tankar! För din räknina tror jag mig hafwa spionerat lyckeligen, när jag får förkunna dig en bok, som oförtöfswat kommer under wår Gøtheborgske press, under tittel af *Om Kullstøceligt bewis på sansfärs digheten af den Christna Religionen, däruti en uppenbarad Religions nödwändighet*

wändighet i almänhet, och i synnerhet den Christnas både wiffhet och sanning, af ofelbara förnuftets grunder, efter Mathematiskt lärosätt, förswaras. Det är afledne Professoren wid Academien i Königsberg, Herr Martin Knutsen, som, för något mer än 20 år sedan, med detta lärda och upbyggeliga arbete öft det stora namn, han redan förut wunnet i lärda werlden. Jag håller onödigt at berömma en bok, som länge sedan wunnet et förstjent bifall i den lärda werlden, och wid flere hög-scholar blifwet ansedd för hufwudsafelig. Adjuncten wid Kongl. Gymnasium här i Götheborg, Herr Magister Arendt Grimberg, har, af berömmelig nit, påtaget sig den mödan at klåda wår lärde Knutsen i Swenssk, det är hemdrägt; at så mycket mer gagna sine landsmän. Öfwerfåeningen är til större delen färdig, och han förmodar kunna lemna den i sine läsares händer wid tilkommande nyår. Pränumerations sedlar lösas imedlertid hos Herr Magister Grimberg för 3 Daler Silfwermynt.

Lieutnanten wid Hessensteinska Regimentet Herra Thure Cöhler har, under sit wistande på ön Bornholm år 1762, där han med en del af nämnda Regimente led Stepsbrott, af en berömmelig åhoga och nit at tjena det almånna, uprättat, öfwer detta lilla land, en noga och ganska tydelig Charta, hwaraf illuminerade exemplar, emot 16 öre Silfwermynt stycket, hos mig kunna bekommas. Den
 21 3 som

som känner de farliga farwatten, som omgifwa denna ö, kan ej annat än wara Herr Lieutnanten, för sin möda, förbunden.

Widare summariskt extract af Stockholms inkommande Stora Sjö-Tulls Journal, öfwer de från utrikes orter til Stockholm inkomne, så wäl tillåtne som förbudne, waror; uptagne i alfabetyllt ordning, til wår de, wigt och stycketal, för år 1765. (Se N:o 31.)

M.

Muscalier för 44 Riksd. 3555 Pål. Bitter-Mandel. 74023 dito sötmandel. 9901 dito Kraf dito. 35 dito Marcapita. 14 dito Mastix. 5 kann. Mjöd. 331 st. Bast-Mattor. 3729 dito Netwurstar. Medicamenter för 312 $\frac{1}{2}$ Riksd. 6 Pål. Mercurium. 39 lisp. Smetemjöl. 21 dito Råg dito. 12 kann. inshlad Mjölf. 662 $\frac{1}{2}$ Pål. Mustott. 381 $\frac{1}{4}$ dito Blomma. Utländskt Mynt för 2930 Riksd. 24 st. Mans Mössor.

N.

252 Pål. Neglickor. 16282 aln. Nättelbaf. 1 $\frac{1}{2}$ duff. Läuffs-Näsdukar. 222 aln. Nopfen. 1500 st. Segel-Målar. 35000 dito Stäm-bito. 20000 dito Strump-bito. 14 duff. Bomuls-Näs-

Näsdukar. 6½ tunn. Wahnötter. 80 fläp.
 Lambersta dito. 35 bref Knappnålar. 1 tunn.
 Hassel-Nötter.

Mera en annan gång.

Kundgörelser.

Wid samtlige ledamöternes af den, utaf Kongl. Ma estat i Nader faststälta, inrättning här i Götthoburg til en underhålls-cassa för enkor och omyn- dige barn, sammantwäde den 30 sistledne Julii, waldes til Directeurer för samma Werk Herr Doctor och Domprosten Ekebom, lieutenanten Herr Carl Isac Bethun, Großhandlaren här i staden Herr Wolrath von Sitten och Fabriqueuren Herr Christopher Reimers, hwilke och samma för- waltning sig åtwogo; hwarefter följande beslutades, nämligen: 1) Utattes tiden til insättning af den, utaf hwarje ledamot antagna summa uppå den 1 nästkommande October, hwärom framdeles skal ytterligare påminnelse ske. 2) At det står en del- tagare fritt, antingen han wil sin antagna sum- ma hel och hållen insätta, eller allenast til hälften, och andra hälften emot förskrifning och wänta, til 6 för hundra om året, hos sig innehåfwa; hwilket til almånhetens esterrättelse härmed kund- göres: jämte det, at den som i denna inrättning wil deltaga, har at gifwa sådant tillkänna hos Hr. Fabriqueuren Reimers, som bor i Slagtare-Å- derman Hr. Joh. Eiflers hus på Köpmans gatan.

Om

Om någon åstundar så bostaps-kreatur öfwer wintren framfödda, antingen med wäl bärghadt hö, bland- eller halmfoder; så finnes därtill läglighet på Öfwerste-Bostället Castlegård wid Bohusläns Dragone-Regemente, och kan om priset accorderas med Inspektoren Tjellander darsammastådes, som äfwen emottager Fakt-kreatur på skalning emot skäligh betalning. Det gifwes äfwen tillkänna, at på förenämde Boställes ägor finnes godt tillfälle til nya torps uptagande, och at den, som åstundar sådant-företaga, kan därtill erhålla tillstånd emot åtnjutande af wissa frihets år.

Til salu eller mot hyra utbjuder Herr Thorkon des wid westra hamnen belägna hus och gård, som är nu genast at tillråda: om priset kan med ägaren accorderas.

En man, ungefär 40 år gammal, ännu ogift, hemma både i lands- och gårds-bokhålleri, och som längre tid tillbaka, såsom Inspector, stött landtbruk, samt kan uppte ganska hederliga bewis öfwer sit förhållande, tilbjuder i lika ämne sin tjenst, antingen nu strax eller til nästt. Påsk.

Svensk caviar, som snarare öfwerträffar än ger den Rysska ester i godhet, finnes til salu för billigt pris: närmare underrättelse munteligen.

Äfwen finnes Gothlands kalk för billigt pris, hwarom den hogade skal ytterligare af mig underättas.

